

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА**

КОМПЛЕКС

навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Загальна психологія» для змішаної форми навчання

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 соціальні та поведінкові науки, 23 соціальна робота

Спеціальність: 054 соціологія, 052 політологія, 231 соціальна робота

Освітньо-професійна програма: соціально-політичні та маркетингові дослідження, політологія, соціальна робота

Вид дисципліни: нормативна

Соціологічний факультет

Харків – 2020

Комплекс рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології 2020 року, протокол №

РОЗРОБНИК КОМПЛЕКСУ: Сорока А. В., к.психол. н., доцент, доцент кафедри прикладної психології

Комплекс схвалено на засіданні кафедри прикладної психології

Протокол від 2020 року, №

Завідувач кафедри _____ І. В. Кряж

Комплекс погоджено методичною комісією факультету психології

Протокол від 2020 року, №

Голова методичної комісії _____ Ю. А. Гімаєва

ЗМІСТ

Розділ 1. Мета та завдання дисципліни.....	4
Розділ 2. Структура навчальної дисципліни.....	6
2.1. Загальна схема та структура дисципліни.....	6
2.2. Зміст лекційної частини дисципліни.....	8
Розділ 3. Плани семінарських занять.....	11
Розділ 4. Самостійна робота студентів.....	27
4.1. Теми та питання, що виносяться на самостійне опрацювання.....	28
4.2. Підготовка рефератів та доповіді студентів.....	28
4.2.1. Тематика рефератів та доповіді, які передбачаються до опрацювання в ході самостійної роботи студентів.....	32
Методи контролю.....	34
Орієнтовні питання до написання контрольної роботи та підсумкової письмової залікової роботи	37
Список літератури.....	39

РОЗДІЛ 1

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Загальна психологія» володіє особливими якостями, які відрізняють її від інших дисциплін. Як систему перевірених знань психологію знають небагато людей, в основному тільки ті, хто нею спеціально займається, вирішуючи наукові і практичні завдання. Разом з тим як система життєвих явищ психологія знайома кожній людині. Вона представлена йому у вигляді власних відчуттів, образів, уявлень, явищ пам'яті, мислення, мови, волі, уяви, інтересів, мотивів, потреб, емоцій, почуттів і багато чого іншого. Основні психічні явища ми безпосередньо можемо виявити в самих себе і побічно спостерігати в інших людей.

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із методологічними основами психології, розкритті змісту періодизації психічного розвитку людини, а також визначенні основних соціально-психологічних характеристик людини у соціумі.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є ознайомлення студентів із сучасними методологічними основами психології як науки та розкритті змісту періодизації психічного розвитку людини. Основна увага приділяється ознайомленню студентів із особливостями поняття людини у розвитку, людини у навчанні, саморегуляції людини, самопізнанні особистості. Розкритті основних соціально-психологічних характеристик людини у соціумі.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- основні методологічні основи загальної психології як науки;
- етапи становлення психологічної науки;
- концептуальні підходи щодо вивчення особистості у психології;
- особливості поняття людини у розвитку, людини у навчанні, саморегуляції людини, самопізнанні особистості;

- основні соціально-психологічні характеристики груп і колективу.

вміти:

- орієнтуватися у навчальній літературі;
- аналізувати психічні явища з точки зору різних підходів;
- співвідносити та знаходити зв'язки психології між різними галузями наук;
- використовувати окремі методи психології на практиці.

Основні критерії для обліку поточної успішності студентів: самостійна робота по вивченню основних джерел, активна участь у роботі семінарських та практичних занять, робота над доповіддю, рефератом, а також інших форм практичного засвоєння теоретичних положень програми запропонованої дисципліни.

Кількість кредитів – 4

Загальна кількість годин – 120

Із них: лекцій – 32 години, семінарських занять – 32 години, самостійна робота – 56 годин. Передбачена форма контролю – дворівнева шкала оцінювання.

РОЗДІЛ 2

2.1. Загальна схема та структура дисципліни

Назва розділу і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	с	Лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ до психології												
Тема 1. Становлення психології як самостійної науки.	8	2	2			4						
Тема 2. Сучасні наукові напрямки, теорії і концепції загальної психології.	10	4	2			4						
Тема 3. Методи дослідження в психології.	8	2	2			4						
Разом за розділом 1	26	8	6			12						
Розділ 2. Людина у розвитку												
Тема 1. Періодизація психічного розвитку людини.	6	2	2			2						
Тема 2. Людина у навчанні. Особливості розвитку відчуття, сприйняття, уваги в залежності від віку людини	8	2	2			4						
Тема 3. Особливості розвитку пам'яті, мислення в залежності від віку людини.	8	2	2			4						
Тема 4. Саморегуляція людини. Особливості рівнів саморегуляції та роль емоцій і волі в мотивації та регуляції діяльності	8	2	2			4						

людини. <i>Тема 5.</i> Самопізнання особистості. Темперамент, як природна основа	8	2	2			4					
людини. <i>Тема 6.</i> Характер, акцентуації характеру особистості.	8	2	2			4					
<i>Тема 7.</i> Здібності та проблема професійного самовизначення особистості.	8	2	2			4					
Разом за розділом 2	54	14	14			26					
Розділ 3. Людина у соціумі.											
<i>Тема 1.</i> Спілкування, особливості ділового та міжособистісного спілкування у групі.	8	2	2			4					
<i>Тема 2.</i> Мала група і колектив.	6	2	2			2					
<i>Тема 3.</i> Взаємовідносини, лідерство та керівництво, стилі керівництва у групі.	8	2	2			4					
<i>Тема 4.</i> Конфлікти та психологія їх прояву у колективі.	8	2	2			4					
<i>Тема 5.</i> Основні соціально-психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив.	8	2	2			4					
Разом за розділом 3	38	10	10			18					
Усього годин	120	32	32			56					

Теми семінарських занять

Семінарські заняття – 32 год. проводяться по групах.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Становлення психології як самостійної науки. Основні етапи розвитку психології, методологічні основи психології. Структура сучасної психології.	2
2	Характеристика сучасних наукових напрямків, теорій і концепцій зарубіжної і вітчизняної психології.	2
3	Структура психіки людини та визначення основних компонентів психіки людини. Характеристика методів дослідження психології	2
4	Періодизація психічного розвитку людини. Особливості розвитку відчуття, сприйняття в залежності від віку людини.	2
5	Характеристика особливостей розвитку уваги в залежності від віку людини. Шляхом самотестування визначити рівні сформованості властивостей уваги студента.	2
6	Характеристика особливостей розвитку пам'яті в залежності від віку людини. Шляхом самотестування визначити рівні сформованості властивостей пам'яті студента.	2
7	Особливості розвитку мислення в залежності від віку людини. Визначення рівнів сформованості окремих властивостей мислення студента.	2
8	Сутність та структура емоційно-регуляторної сфери особистості.	2
9	Характеристика вольових якостей особистості. Визначення рівнів сформованості окремих вольових якостей студента.	2
10	Характеристика індивідуально-психологічних властивостей особистості. Спрямованість – основна властивість особистості.	2
11	Темперамент як природна основа людини. Визначення темпераменту людини.	2
12	Характер, визначення акцентуації характеру особистості. Здібності та проблема професійного самовизначення особистості	2
13	Характеристика комунікативної сфери особистості.	2
14	Мала група і феноменологія малих груп. Соціально-психологічна структура колективу.	2
15	Конфлікти та психологія їх прояву у колективі.	2
16	Основні соціально - психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив	2
	Разом	32

2.2. Зміст лекційної частини дисципліни.

Лекції проводяться виключно у онлайн режимі із застосуванням платформи для відеоконференцій ZOOM. Оптимальна форма навчання зі студентами: синхронно (коли всі на зв'язку одночасно у вигляді

відеоконференція). 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу. Кожна лекція містить питання для самоперевірки з тем лекції та тем курсу.

Розділ 1. Вступ до психології.

Тема 1. Становлення психології як самостійної науки.

Предмет психології. Основні етапи розвитку психології. Методологічні основи психології: основні категорії, принципи, задачі та основні напрямки психології. Структура сучасної психології.

Тема 2. Сучасні наукові напрямки, теорії і концепції загальної психології.

Характеристика сучасних основних напрямків, теорій і концепцій загальної психології. Структура психіки людини та визначення основних компонентів психіки людини.

Тема 3. Методи дослідження психології

Характеристика методів дослідження психології за Б. Г. Ананьєва. Методи психодіагностики особистості.

Розділ 2. Людина у розвитку.

Тема 1. Періодизація психічного розвитку людини.

Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність». Періодизація психічного розвитку, планування та вибір життєвого шляху людини за Е. Еріксоном. Альтернативні періодизації психічного розвитку людини за Г. Крайг, А. Реан, Д. Б. Ельконін, Ж. Годфруа.

Тема 2. Людина у навчанні. Особливості розвитку відчуття, сприйняття, уваги в залежності від віку людини.

Поняття та особливості розвитку відчуття, сприйняття, уваги у молодшому та шкільному віці. Особливості роботи пізнавальних процесів у дорослих, мотивація навчання.

Тема 3. Особливості розвитку пам'яті, мислення в залежності від віку людини.

Поняття та особливості розвитку пам'яті, мислення у молодшому та шкільному віці. Особливості роботи пізнавальних процесів у дорослих, мотивація навчання.

Тема 4. Саморегуляція людини. Особливості рівнів саморегуляції та роль емоцій і волі в мотивації та регуляції діяльності людини.

Поняття та особливості рівнів саморегуляції, детермінанти саморегуляції людини. Види і роль емоцій в житті людини. Психологічні теорії емоцій. Поняття про волю. Теорії волі. Вольові якості людини. Роль емоцій та волі в мотивації та регуляції діяльності людини.

Тема 5. Самопізнання особистості. Темперамент, як природна основа людини.

Історія досліджень темпераменту. Типи темпераменту. Властивості темпераменту. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Темперамент і особистість.

Тема 6. Характер, акцентуації характеру особистості.

Визначення характеру. Акцентуації характеру особистості. Формування характеру. Особистість і характер людини.

Тема 7. Здібності та проблема професійного самовизначення особистості.

Поняття про здібності. Здібності, задатки і індивідуальні розходження людей. Природа людських здібностей. Розвиток здібностей.

Розділ 3. Людина у соціумі.

Тема 1. Спілкування, особливості ділового та міжособистісного спілкування у групі.

Поняття про спілкування. Основні функції спілкування. Особливості ділового та міжособистісного спілкування у групі. Засоби спілкування. Розвиток мови та її роль у житті людини

Тема 2. Мала група і колектив.

Поняття малої групи і колективу. Феноменологія малих груп. Соціально-психологічна структура колективу.

Тема 3. Взаємовідносини, лідерство та керівництво, стилі керівництва у групі.

Міжособистісні взаємовідносини в групі і колективі. Лідерство та керівництво, стилі керівництва у групі. Ефективність групової діяльності.

Тема 4. Конфлікти та психологія їх прояву у колективі.

Поняття про конфлікт і його різновиди. Оцінка конфліктів і засоби їх вирішення.

Тема 5. Основні соціально - психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив.

Основні соціально - психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив. Характеристика сучасних досліджень по актуальній проблемі.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

Семінарські заняття зі студентами навчальних груп проводяться в аудиторії. При підготовці до семінарських занять слід використовувати конспект лекцій, методичні вказівки до семінарських занять, а також основну і додаткову літературу, яка зазначена в планах самостійної роботи з урахуванням бібліотечного фонду університету. Готуючись до семінарських занять слід використовувати робочу програму дисципліни, методичні вказівки до семінарських занять, основну і додаткову літературу.

Заняття 1. Становлення психології як самостійної науки.

Питання

1. Предмет психології. Основні етапи розвитку психології.
2. Методологічні основи психології: основні категорії, принципи, задачі та основні напрямки психології.
3. Структура сучасної психології.

Література

1. Дубравська Д. М. Основи психології: Навч. посібник. /Д. М Дубрав-

ська – Львів: Світ, 2001. – 280 с.

2. Загальна психологія. За ред. акад. Максименка С. Д.—Вінниця: Н.Книга, 2004.

3. Загальна психологія. За ред. М'ясоїда П. А. — К.: Вища школа, 2001.

4. Загальна психологія./Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. та ін. — К.: АПН, 2002—464 с.

5. Немов Р. С. Психология. В трех книгах. Книга 1. — М.: Владос, 1999.

6. Сорокун П. А. Основы психологии. Псков: ПГПУ, 2005. – 312 с.

Заняття 2. Характеристика сучасних наукових напрямків, теорій і концепцій загальної психології

Питання

1. Характеристика сучасних основних напрямків, теорій і концепцій зарубіжної психології.

2. Характеристика сучасних основних напрямків, теорій і концепцій вітчизняної психології.

3. Структура психіки людини та визначення основних компонентів психіки людини.

Література

1. Дубравська Д. М. Основи психології: Навч. посібник. /Д. М Дубравська – Львів: Світ, 2001. – 280 с.

2. Загальна психологія. За ред. акад. Максименка С. Д.—Вінниця: Н.Книга, 2004.

3. Загальна психологія. За ред. М'ясоїда П. А. — К.: Вища школа, 2001.

4. Загальна психологія./Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. та ін. — К.: АПН, 2002—464 с.

5. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. /С.Д. Максименко – Видання друге, перероблене та доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 222с.

6. Немов Р. С. Психология. В трех книгах. Книга 1. — М.: Владос, 1999.

7. Скрипченко О. В. та ін. Загальна психологія: Підручник /О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2009. – 464с.
8. Сорокун П. А. Основы психологии. Псков: ПГПУ, 2005. – 312 с.

Заняття 3. Характеристика основних галузей психологічної науки та методів дослідження в психології.

1. Фундаментальні і прикладні галузі психологічної науки.
2. Загальні і спеціальні галузі психології.
3. Класифікація методів дослідження загальної психології;
  - Спостереження і його різновиди.
  - Типи і види опитування.
  - Експериментальний метод в психології.
  - Психологічні тести.

Література

1. Анастаси А. Психологическое тестирование. – Кн. 1,2. – М., 1982. (Тесты: Кн. 1: 31-37. Кн. 2: 123-308).
2. Аткинсон Р., Бауэр Г., Кротерс Э. Введение в математическую теорию обучения. – М. 1969. (Психология и математика: 28-40).
3. Блейхер В. М., Бурлачук Л. Ф. Психологическая диагностика интеллекта и личности. – Киев, 1978. (Методы исследования интеллекта. Тесты Векслера, Амтхауэра, Равена: 46-79).
4. Дубинин Н. П., Карпец И. И., Кудрявцев В. Н. Генетика, поведение, ответственность. О природе антиобщественных поступков и путях их преодоления. – М., 1989. (Методы психогенетических исследований. Исследование близнецов: 104-107, 152-168).
5. Изард К. Е. Эмоции человека. – М., 1980. (Методы изучения эмоций: 92-116).
6. Лурия А. Р. Эволюционное введение в психологию. – М., 1975. (Психология как наука, её предмет и практическое значение: 3-32.).
7. Психодіагностика / Упоряд.: Л. Терлецька, О. Главник. – К.:

Шкільний світ, 2002. – 112с

8. Робоча книга працівника психологічної служби: практичний посібник – Т. 1: Адаптація дітей (учнів / студентів до навчально-виховного процесу /наук. ред.: В. Г. Панок; авт. кол. 1 т.: Н. В. Сосновенко, А. І. Тінякова. Видання 2-е. – К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. – 112 с.
9. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии: В 2 т. – Т. 1.-М., 1989. (Предмет и методы психологии: 12-62).
10. Хессет Дж. Введение в психофизиологию. – М., 1981.

Заняття 4. Періодизація психічного розвитку людини

Питання

1. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність».
2. Періодизація психічного розвитку, планування та вибір життєвого шляху людини за Е. Еріксон.
3. Альтернативні періодизації психічного розвитку людини за Г. Крайг, А. Реан, Д. Б. Ельконін, Ж. Годфруа (3-є питання вивчається самостійно студентами).

Література

1. Дубравська Д. М. Основи психології: Навч. посібник. /Д. М Дубравська – Львів: Світ, 2001. – 280 с.
2. Загальна психологія. За ред. акад. Максименка С. Д.—Вінниця: Н.Книга, 2004.
3. Загальна психологія. За ред. М'ясоїда П. А. — К.: Вища школа, 2001.
4. Загальна психологія./Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. та ін. — К.: АПН, 2002—464 с.
5. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. /С.Д. Максименко – Видання друге, перероблене та доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 222с.
6. Немов Р. С. Психологія. В трех книгах. Книга 1. — М.: Владос, 1999.
7. Скрипченко О. В. та ін. Загальна психологія: Підручник /О. В.

Скрипченко, Л. В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2009. – 464с.

8. Сорокун П. А. Основы психологии. Псков: ПГПУ, 2005. – 312 с.

Заняття 5. Людина у навчанні. Особливості розвитку відчуття, сприйняття, уваги в залежності від віку людини

Питання

1. Поняття про відчуття, властивості і види відчуттів.
2. Увага, види і властивості уваги.
3. Особливості розвитку відчуття, сприйняття, уваги в залежності від віку людини.
4. Шляхом самотестування визначення результатів рівнів сформованості властивостей уваги студента.

Література

1. **Анастаси А.** Психологическое тестирование. – Кн. 1,2. – М., 1982. (Тесты: Кн. 1: 31-37. Кн. 2: 123-308).

2. **Аткинсон Р., Бауэр Г., Кротерс Э.** Введение в математическую теорию обучения. – М. 1969. (Психология и математика: 28-40).

3. **Блейхер В. М., Бурлачук Л. Ф.** Психологическая диагностика интеллекта и личности. – Киев, 1978. (Методы исследования интеллекта. Тесты Векслера, Амтхауэра, Равена: 46-79).

4. **Веккер Л. М.** Психические процессы: В 3 т. – Т.1. – Л., 1974. (Информационная теория психических процессов: 67-124. Ощущения: 142-175. Восприятие: 196-278).

5. **Величковский Б. М.** Современная когнитивная психология. – М., 1982. (Перцептивные процессы: 114-150).

Восприятие и деятельность. – М., 1976. (О путях исследования восприятия: 3-15).

6. **Павелків Р.В.** Загальна психологія. Підручник. /Р.В. Павелків – К.: Кондор, 2009. - 576 с.

7. **Партико Т. Б.** Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б.Партико.-К.:Видавничий Дім «ІнЮре», 2008. – 416с.

истемы: 21-29).

процессы и способности в обучении. – М., 1990.

Заняття 6. Особливості розвитку пам'яті, мислення в залежності від віку людини.

Питання

1. Пам'ять, процеси і види пам'яті.
2. Мислення і його характеристики.
3. Особливості розвитку пам'яті та мислення у дітей і дорослих
4. Шляхом самотестування визначення результатів рівнів сформованості властивостей пам'яті та мислення студента.

Література

1. Анастаси А. Психологическое тестирование. – Кн. 1,2. – М., 1982. (Тесты: Кн. 1: 31-37. Кн. 2: 123-308)
2. Блейхер В. М., Бурлачук Л. Ф. Психологическая диагностика интеллекта и личности. – Киев, 1978. (Методы исследования интеллекта. Тесты Векслера, Амтхауэра, Равена: 46-79).
3. Діагностичні методики: збірник (Текст) / (укладач: М.В. Лемак, В.Ю. Петрище). – Вид. – 2-ге, виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 616 с
4. Партико Т. Б. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б. Партико. – К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2008. – 416с.
5. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии: Учеб. пособие / В.Д. Балин, В.К. Гайда, В.К. Гербачевский и др. Под общ. ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. – СПб: Питер, 2003.
6. Маценко В. Психологія пізнавальних процесів. – К.: Главник, 2008.
7. Терлецька Л.Т. Психологія зрілості: практикум. Навчальний посібник. – К.: Главник, 2006, –144 с. (серія «Психологічний інструментарій»).
8. Туріщина Л.В., Гончаренко О. В. Вивчення особистості школяра і педагога. - Х.: «Основа», 2007. – 144с.
9. Самооцінка учня /Упоряд.: С. Максименко, Н. Шевченко, О. Главник.— К. Главник, 2004. — 112 с. (Психол. Інструмент.)

Заняття 7. Саморегуляція людини. Особливості рівнів саморегуляції та роль емоцій і волі в мотивації та регуляції діяльності людини

Питання

1. Поняття про волю. Теорії волі.
2. Вольові якості людини.
3. Емоції, почуття і їх класифікація. Теорії емоцій у зарубіжній та вітчизняній психології.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Гиппенрейтер Ю. Б.** Введение в общую психологию. Курс лекций.–М., 1988. (Способности: 234–256).
2. **Крутецкий В. А.** Психология математических способностей.– М., 1968. (Математические способности: 10-72. Структура математических способностей школьников: 201-400).
3. **Кузьмина Н. В.** Способности, одаренность, талант учителя.–Л., 1985. (Определение способностей: 5-9).
4. **Левитов Н. Д.** Психология характера. –М., 1969. (Характер и способности: 69-86).
5. **Левитов Н. Д.** Психология характера. –М., 1969. (Характер и темперамент: 57-68).
6. **Мерлин В. С.** Структура личности. Характер, способности, самосознание: Учебное пособие к спецкурсу.–Пермь, 1990. (Способности: 27-58).
7. **Мерлин В. С.** Очерк интегрального исследования индивидуальности.–М., 1986. (Свойства темперамента и свойства личности: 86-110. Свойства нервной системы и свойства темперамента: 65-86).
8. **Стреляу Я.** Роль темперамента в психическом развитии.–М., 1982. (Основные концепции темперамента: 19-66. Темперамент и факторы его формирования: 67-109. Связь темперамента со способностями и личностью: 109–141. Знание свойств темперамента для деятельности: 162-227).
9. **Норакидзе В. Г.** Методы исследования характера.–Тбилиси, 1989. (Понятие характера: 6-18).

10 **Рубинштейн С. Л.** Основы общей психологии: В 2т. –Т.2.–М.,1989. (Темперамент и характер: 211-235).

Заняття 8. Самопізнання особистості. Темперамент, як природна основа людини.

Питання

1. Історія досліджень темпераменту.
2. Властивості темпераменту.
3. Характеристика типів темпераменту

ЛІТЕРАТУРА

1. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. Курс лекций.–М., 1988. (Способности: 234–256).
2. Крутецкий В. А. Психология математических способностей.– М., 1968. (Математические способности: 10-72. Структура математических способностей школьников: 201-400).
3. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль: Картбланш, 2005. – 406 с.
4. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с
5. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник/ [уклад.: М. В. Лемак, В. П. Петрище]. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2011. – 616 с.
6. Подмазін С.І., Сібіль О.І. Як допомогти підлітку з важким характером. – К.: НПЦ Перспектива, 1996. – 160 с. (С.26-35)
7. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник (Текст) / (укладач : М.В. Лемак, В.Ю. Петрище). – Вид. –2-ге, виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 616 с.

Заняття 9. Характер, акцентуації характеру особистості.

Питання

1. Поняття про характер. Структура характеру.
2. Типологія характеру.
3. Акцентуовані риси особистості

ЛІТЕРАТУРА

1. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. Курс лекций.–М., 1988. (Способности: 234–256).
2. Крутецкий В. А. Психология математических способностей.– М., 1968. (Математические способности: 10-72. Структура математических способностей школьников: 201-400).
3. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль: Картбланш, 2005. – 406 с.
4. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с
5. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник/ [уклад.: М. В. Лемак, В. П. Петрище]. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2011. – 616 с.
6. Подмазін С.І., Сібіль О.І. Як допомогти підлітку з важким характером. – К.: НПЦ Перспектива, 1996. – 160 с. (С.26-35)
7. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник (Текст) / (укладач : М.В. Лемак, В.Ю. Петрище). – Вид. –2-ге, виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 616 с.

Заняття 10. Шляхом самотестування визначення типів темпераменту та акцентуацій характеру студента.

Мета заняття: глибоко засвоїти теоретичні знання з психології особистості, придбати практичні навички з діагностики окремих індивідуально-психологічних властивостей особистості

План – завдання до практичного заняття №2.

1. Бути готовим до письмового та усного опитування за теоретичними питаннями пройдених тем № 4–10.
2. Знайомство з психодіагностикою та її методиками.
3. Набуття навичок роботи з діагностики особистості за допомогою наступних методик:
  - тест-опитування РД (Айзенка) – для визначення провідного типу темпераменту;

- характерологічний опитувальник К. Леонгарда – для визначення певного напрямку характеру;
- орієнтаційна анкета Б. Басса – для визначення особистісної спрямованості.

Контрольні питання

1. Поняття особистості в загальній психології та психологічна структура особистості.
2. Психологічна характеристика структури спрямованості особистості та її види.
3. Історія досліджень, характеристика типів та властивостей темпераменту.
4. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності особистості.
5. Поняття і типології характеру. Формування характеру.
6. Поняття про здібності, види та умови розвитку здібностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Анастаси А.** Психологическое тестирование. – Кн. 1,2. – М., 1982. (Тесты: Кн. 1: 31-37. Кн. 2: 123-308).
2. **Гиппенрейтер Ю. Б.** Введение в общую психологию. Курс лекций.–М., 1988. (Способности: 234–256).
3. **Крутецкий В. А.** Психология математических способностей.– М., 1968. (Математические способности: 10-72. Структура математических способностей школьников: 201-400).
4. **Кузьмина Н. В.** Способности, одаренность, талант учителя.–Л., 1985. (Определение способностей: 5-9).
5. **Левитов Н. Д.** Психология характера. –М., 1969. (Характер и способности: 69-86).
6. **Левитов Н. Д.** Психология характера. –М., 1969. (Характер и темперамент: 57-68).

7. **Мерлин В. С.** Структура личности. Характер, способности, самосознание: Учебное пособие к спецкурсу.–Пермь, 1990. (Способности: 27-58).
8. **Мерлин В. С.** Очерк интегрального исследования индивидуальности.–М., 1986. (Свойства темперамента и свойства личности: 86-110. Свойства нервной системы и свойства темперамента: 65-86).
9. **Стреляу Я.** Роль темперамента в психическом развитии.–М., 1982. (Основные концепции темперамента: 19-66. Темперамент и факторы его формирования: 67-109. Связь темперамента со способностями и личностью: 109–141. Знание свойств темперамента для деятельности: 162-227).
10. **Норакидзе В. Г.** Методы исследования характера.–Тбилиси, 1989. (Понятие характера: 6-18).

Заняття 11. Характеристика комунікативної сфери особистості (семінар).

1. Поняття і види спілкування.
2. Роль спілкування в психічному розвитку людини.
3. Техніка та прийоми спілкування.
4. Мова як засіб спілкування
5. Розвиток спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Добрович А. Б.** Воспитателю о психологии и психогигиене общения: Книга для учителя и родителей. – М., 1987. (Поведение человека в межличностном общении: 66–121. Психокоррекция общения: 164–204).
2. **Исследование** речевого мышления в психолингвистике.–М., 1985. (Соотношение вербального и невербального в общении: 116–150).
2. **Лабунская В. А.** Невербальное поведение: Социально – перцептивный подход. – Ростов н/Д., 1986. (Структура и функции невербального поведения: 5–35. Проявления невербального поведения и его оценка: 36–111. Методика исследования особенностей и психологический анализ невербального поведения: 115–130).
3. **Леонтьев А. Н.** Педагогическое общение.–М., 1979.

4. **Линден Ю.** Обезьяны, человек и язык.– М., 1981. (Краткий эволюционный взгляд на язык жестов: 72–78).
5. **Лисина М. И.** Проблемы онтогенеза общения.–М., 1986. (Понятие общения: 8–30). **Общая психология.**–М., 1986. (Общение: 127–156).
6. **Меньшутин В. П.** Помощь молодой семье: Заметки психолога.–М., 1987. (Культура и искусство общения: 162–199).
7. **Мерлин В. С.** Очерк интегрального исследования индивидуальности.–М., 1986. (Индивидуальный стиль общения: 181–195).
8. **Мелибрда Е. Я.** Я–Ты–Мы. Психологические возможности улучшения общения.–М., 1986.
9. **Петровская Л. А.** Компетентность в общении: Социально-психологический тренинг.–М., 1989. (Межличностное общение и перцептивно-ориентированный тренинг: 9-17. Перцептивно-ориентированный социально-психологический тренинг: 45–194).
10. **Попова Л. В., Дьяконов Г. В.** Идентификация как механизм общения и развития личности: Методические рекомендации.–М., 1988. (Идентификация как феномен общения: 19–26).

Заняття 12. Мала група і колектив.

Питання

1. Поняття малої групи і колективу.
2. Феноменологія малих груп.
3. Соціально-психологічна структура колективу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аникеев П. П. Психологический климат в коллективе.–М.: Педагогика, 1989.
2. Бондаренко А. Ф. Основы психологии. Учебник для студентов факультета славянских языков КНЛУ.–К.: Изд. Центр КНЛУ, 2005.–С. 163-177.
3. Донцов А. И. Психология коллектива.– М.: МГУ, 1984.–208с.

4. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита.– СПб.: Речь, 2003.–292с.
5. Лутошкин А. Н. Эмоциональные потенциалы коллектива.– М.: Педагогика, 1988.–125с.
6. Майерс Д. Социальная психология: Учеб. Пособие.–СПБ.: Питер ком.,1997.–684.
7. Петровский А. В., Шпалинский В. В. Социальная психология коллектива.– М.: Просвещение, 1979.
8. Психология: Учебник / Под ред. проф. А. А. Крылова.–М.: Проспект, 1998.
9. Немов Р. С. Психология. Учебник. Кн. 1. Общие основы психологии.–2-е изд.–М.: Прсвещение: ВЛАДОС, 1995.–С.444-524.
10. Кон И. С. Я–Ты –Мы. Психологические возможности улучшения отношения.–М.: Педагогика, 1982.
11. Фромм Э. Искусство любви.–М.: АСТ, 2001.

Заняття 13. Взаємовідносини, лідерство та керівництво, стилі керівництва у групі.

Питання

1. Міжособистісні взаємовідносини в групі і колективі.
2. Лідерство та керівництво, стилі керівництва у групі.
3. Ефективність групової діяльності.

Література

1. Гільбух Ю. З., Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнавати й виховувати його душу. – К.: Міжвід. наук.-практ. центр «Психодіагностика й диференційоване навчання», 1994. – 208 с. (С. 106-10).
2. Туріщева Л. В. Настільна книга практичного психолога: Навчально-методичний посібник для вчителя. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 256 с.
3. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль:Картбланш, 2005. – 406 с.
4. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с.

5. Гільбух Ю.З., Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнавати й виховувати його душу. – К.: Міжвід. наук.-практ. центр “Психодіагностика й диференційоване навчання”, 1994. – 208с. (С. 97-98)
6. Семиченко В.А. Психологія спілкування. – К.: «Магістр-S», 1998. – 152 с. (С. 42-58).
7. Психологу для роботи. Діагностичні методика: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 516 с.
8. Комінко С. Б., Кучер Г. В. Кращі методи психодіагностики: Навч. посібн. – Тернопіль: Карт-бланш 2005. – 406 с.
9. Комінко С. Б., Кучер Г. В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 406 с.
10. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчаль-ний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с.

Заняття 14. Мала група і колектив

Питання

1. Поняття соціальної групи. Структура соціальних груп.
2. Феноменологія малої групи.
3. Соціально-психологічна структура колектива.

Література

1. Гільбух Ю. З., Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнавати й виховувати його душу. – К.: Міжвід. наук.-практ. центр «Психодіагностика й диференційоване навчання», 1994. – 208 с. (С. 106-10).
2. Туріщева Л. В. Настільна книга практичного психолога: Навчально-методичний посібник для вчителя. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 256 с.
3. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль:Картбланш, 2005. – 406 с.
4. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с.

5. Гільбух Ю.З., Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнавати й виховувати його душу. – К.: Міжвід. наук.-практ. центр “Психодіагностика й диференційоване навчання”, 1994. – 208с. (С. 97-98)
6. Семиченко В.А. Психологія спілкування. – К.: «Магістр-S», 1998. – 152 с. (С. 42-58).
7. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 516 с.
8. Комінко С. Б., Кучер Г. В. Кращі методи психодіагностики: Навч. посібн. – Тернопіль: Карт-бланш 2005. – 406 с.
9. Комінко С. Б., Кучер Г. В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 406 с.
10. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчаль-ний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с.

Заняття 15. Конфлікти та психологія їх прояву у колективі.

Питання

1. Поняття про конфлікт і його різновиди.
2. Оцінка конфліктів і засоби їх вирішення.

Література

1. Гільбух Ю.З., Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнавати й виховувати його душу. – К.: Міжвід. наук.-практ. центр “Психодіагностика й диференційоване навчання”, 1994. – 208с. (С. 97-98)
2. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 406 с.
3. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с.
4. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 516 с.

5. Комінко С. Б., Кучер Г. В. Кращі методи психодіагностики: Навч. посібн. – Тернопіль: Карт-бланш 2005. – 406 с

6. Семиченко В.А. Психологія спілкування. – К.: «Магістр-S», 1998. – 152 с. (С. 42-58)

7. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 516 с.

Заняття 16. Основні соціально-психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив.

Питання

1. Основні соціально-психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив.

2. Характеристика сучасних досліджень по актуальній проблемі.

Література

1. Гільбух Ю.З., Киричук О.В. Шкільний клас: як пізнавати й виховувати його душу. – К.: Міжвід. наук.-практ. центр “Психодіагностика й диференційоване навчання”, 1994. – 208с. (С. 97-98)

2. Комінко С.Б., Кучер Г.В. Кращі методи психодіагностики: Навч. Посібник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 406 с.

3. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2005. – 236 с.

4. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 516 с.

5. Комінко С. Б., Кучер Г. В. Кращі методи психодіагностики: Навч. посібн. – Тернопіль: Карт-бланш 2005. – 406 с

6. Семиченко В.А. Психологія спілкування. – К.: «Магістр-S», 1998. – 152 с. (С. 42-58)

7. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 516 с.

РОЗДІЛ 4

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота з дисципліни «Загальна психологія» є одним із засобів контролю за знаннями студентів. Її виконання є суттєвим чинником у професійній підготовці студентів. Самостійна робота студентів не тільки сприяє усвідомленню і засвоєнню теоретичного матеріалу, а й застосуванню його на практиці.

У процесі виконання різних видів самостійних завдань при виникненні певних утруднень, студент може звернутися на індивідуальні консультації до викладача, який читає курс певної дисципліни.

При підготовці самостійних завдань студент повинен звертатися не тільки до теоретичного матеріалу, а намагатися пов'язувати його з практичною діяльністю.

Самостійна робота студентів привчає їх здійснювати пошуки прикладів з практики, використовувати ті чи інші психологічні факти при аналізі конкретних ситуацій і привчає їх до творчого аналізу наукової інформації.

Всі види самостійної роботи повинні бути виконані чітко, послідовно і зафіксовані у конспектах.

У процесі вивчення дисципліни «Загальна психологія» кожен студент повинен в установленій термін підготуватись до контрольних занять, мета яких полягає в оволодінні необхідним запасом знань з окресленої проблематики та набутих навичок самостійної практичної роботи.

4.1. Теми та питання, що виносяться на самостійне опрацювання.

- 📖 Історичні перетворення визначень предмета психології.
- 📖 Етапи становлення психологічної науки.
- 📖 Методологічні основи загальної психології: основні категорії, принципи та задачі загальної психології.
- 📖 Характеристика та аналіз сучасних наукових напрямків, теорії і концепції загальної психології
- 📖 Фундаментальні і прикладні галузі психологічної науки.
- 📖 Загальні і спеціальні галузі психології.
- 📖 Класифікація методів дослідження загальної психології;
- 📖 Поняття про відчуття та сприйняття, його види і властивості.
- 📖 Психологічні теорії уваги, види і властивості уваги.
- 📖 Загальна уява про пам'ять, процеси та види пам'яті.
- 📖 Теорія мислення, природа і види мислення, особливості творчого мислення.
- 📖 Мова як засіб спілкування та інструмент мислення.
- 📖 Поняття про волю, теорії волі.
- 📖 Вольові якості людини.
- 📖 Види і роль емоцій в житті людини.
- 📖 Психологічні теорії емоцій.
- 📖 Емоції і особистість.
- 📖 Поняття і види спілкування.
- 📖 Роль спілкування в психічному розвитку людини.
- 📖 Техніка та прийоми спілкування.
- 📖 Мова як засіб спілкування
- 📖 Розвиток спілкування.
- 📖 Загальне уявлення про особистість.
- 📖 Історія досліджень особистості.
- 📖 Сучасні теорії особистості.

- 📖 Формування і розвиток особистості.
- 📖 Проблема стійкості особистості.
- 📖 Поняття про здібності, та розвиток здібностей.
- 📖 Спрямованість – провідна властивість особистості.
- 📖 Поняття про темперамент, типи темпераментів.
- 📖 Поняття про характер, типології характерів.
- 📖 Мала група і колектив.
- 📖 Взаємовідносини в групі і колективі.
- 📖 Особистість в групі.
- 📖 Психодіагностичні методи дослідження взаємовідносин у колективі.
- 📖 Конфлікти та психологія їх прояву у колективі.

4.2. Підготовка рефератів та доповіді студентів.

Під час самостійного опрацювання матеріалу студенти знайомляться з першоджерелами та пишуть реферати і доповіді для виступу на семінарських (практичних) заняттях.

Реферат – відносно невелика (7–8 сторінок друкованого тексту) робота, **доповідь** – складає (1–2 сторінок друкованого тексту) яка має план, зміст і список використаної літератури. Зміст повинен бути викладено чітко, послідовно з висновками і наступною аргументацією думок автора.

Для підготовки реферату, або доповіді необхідне більш поглиблене вивчення літератури, включаючи додаткову. Реферат, або доповідь повинна продемонструвати знання і розуміння обраної студентом теми. Особлива увага повинна бути приділена репрезентації джерел, з якими працював студент.

Для підготовки реферату, або доповіді необхідно критично ставитись до наукової літератури, зважаючи на те, що існує велика кількість як нових, так і морально застарілих публікацій, які розглядають соціально-політичні проблеми однобічно. Переглядаючи літературу, слід спочатку зупинитися на першоджерелах та монографіях, бажано останніх років видання. Потім можна звернутися до журнальних статей, словників, енциклопедій.

Найдоступнішим та найпоширенішим методом пошуку літератури вважається бібліотечний каталог (алфавітний і систематичний). В алфавітному каталозі необхідну книгу шукають або за її назвою, або за прізвищем її автора. У систематичному – за тематичним принципом. Тут можна підібрати літературу з конкретної теми.

Під час роботи над книгою неможливо запам'ятати усе прочитане, тому необхідно стисло законспектувати ті положення, які торкаються теми. Конспект може бути викладенням суті прочитаного, може містити в собі власні міркування та ідеї, а може бути у вигляді дослівних виписок, що мають безпосереднє відношення до теми, яка вивчається. В останньому випадку слід помічати джерело та сторінку, оскільки в подальшій роботі виписка може бути використана у вигляді цитати. У цілому після роботи з книгою студент повинен мати загальне уявлення про її зміст, правильно зрозуміти думки автора, відібрати все найбільш цінне відповідно до мети своєї роботи. Для цього важливо виділити ключові поняття, проблеми, питання навколо яких буде будуватися розкриття теми. Наводячи різні точки зору з того чи іншого питання, слід демонструвати власну позицію. Висловлюючи будь-які положення, бажано підкріплювати їх достатніми аргументами. Викладення матеріалу має бути творчим. Не треба перевантажувати реферат цитатами.

Написання реферату, або доповіді повинне підтвердити вміння студента:

- генерувати і обґрунтовувати нові наукові ідеї, розраховані на близьку або далеку перспективу, самостійно проводити дослідження;
- використовувати набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички для вирішення певної культурологічної проблеми;
- аналізувати літературні, наукові джерела;
- узагальнювати матеріали та застосовувати сучасну методіку наукових досліджень при вирішенні визначеної проблеми.

У роботі необхідно логічно і аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникаючи загальних слів і бездоказових тверджень.

Стиль викладення змісту розділів реферату, або доповіді характеризує вміння студента стисло, логічно та аргументовано викладати матеріал у відповідності із встановленими вимогами. Викладення матеріалу основної частини підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Мові та стилю реферату, або доповіді необхідно приділяти істотну увагу. Найбільш характерною особливістю письмової наукової мови є формально-логічний спосіб викладення матеріалу. Для наукового тексту характерна смислова завершеність і цілісність. Якостями, що визначають культуру наукової мови, є *точність, ясність і стислість*. Основне місце у науковій мові займають форми недоконаного виду дієслова теперішнього часу, оскільки вони не виражають відношення дії, що описується, до моменту висловлювання (наприклад: «У даній роботі розглядаються...»). Крім того, поширення отримали вказівні займенники («цей», «той», «такий»), які не тільки конкретизують предмет, але і виражають логічні зв'язки між частинами висловлювання (наприклад: «Наведені факти служать достатньою основою для висновку...»). Займенники «щось», «дещо», «що-небудь» внаслідок невизначеності їх значення в тексті реферату, або доповіді використовувати не рекомендується. Також для уникнення категоричності висловлювань (особливо при демонструванні власної позиції) рекомендується вживати наступні вислови: «вірогідно», «можливо», «на мою думку» тощо.

Обов'язковою умовою об'єктивності викладу матеріалу є вказівка на те, яким є джерело повідомлення, ким висловлена думка, кому належить той або інший вислів. У тексті ця умова може бути реалізована за допомогою використання спеціальних слів і словосполучень («на думку», «згідно із», «за даними» тощо).

Стиль письмової наукової мови – це, найчастіше, безособовий монолог. Тому виклад (в основному) ведеться від третьої особи, оскільки увага зосереджена на змісті та логічній послідовності тексту, а не на особі автора. Інколи (якщо це входить в творчий задум автора) вживається форма першої

особи однини займенників. Але в науковому рефераті авторське «я» нібито відступає на задній план.

Вимоги до оформлення доповіді студента на семінарському (практичному) занятті

Об'єм – **не більше 3** сторінок (шрифт Times New Roman **12**, інтервал 1,5)

Ліве поле – не менше 2,5 см, верхнє та нижні поля – 2 см.

Зразок оформлення

ПБ, група	
Доповідь на тему № 1–16	
Мета.....	Питання
1. Теоретичне питання.....	
2. Аналіз результатів застосування тестової методики шляхом самотестування...	
Висновки	
Література	

4.2.1. Тематика рефератів та доповіді, які передбачаються в ході самостійної роботи студентів.

1. Етапи становлення психологічної науки.
2. Предмет, об'єкт і методи дослідження загальної психології.
3. Взаємозв'язок загальної психології з іншими науками, насамперед із суспільними.
4. Характеристика основних категорій та завдань загальної психології в сучасних умовах.
5. Сучасні наукові напрямки, теорії і концепції загальної психології.
6. Прояви свідомості в поведінці, психічних процесах, властивостях і станах людини.
7. Прояви несвідомого в поведінці, психічних процесах, властивостях і станах людини.
8. Роль і види чутливості (відчуттів) у людини.
9. Види і властивості сприйняття.
10. Увага і його психологічні властивості.

11. Фізіологічні основи уваги.
12. Види пам'яті, індивідуальні особливості та порушення пам'яті.
13. Теорії пам'яті у психології.
14. Мислення, емоції та мотивація: проблеми зв'язку мислення, його продуктів з реальністю.
15. Психологія творчого мислення та розвиток мислення.
16. Поняття, ознаки і прояв волі у людини.
17. Основні напрями і шляхи розвитку волі.
18. Види спілкування та роль спілкування в психологічному розвитку людини.
19. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика.
20. Індивідуальний стиль діяльності.
21. Визначення і типологія характерів.
22. Місце характеру у загальній структурі особистості, формування характеру.
23. Здібності, обдарованість і талант: взаємозв'язок і відмінності в цих явищах.
24. Природа індивідуальних відмінностей у здібностях людей, розвиток здібностей у людини.
25. Поняття малої групи і колективу.
26. Група і її позитивна роль в розвитку людини як особистості.
27. Психодіагностичні методи дослідження взаємовідносин у колективі.
28. Поняття про конфлікт і його різновиди.
29. Оцінка конфліктів і засоби їх вирішення.
30. Основні соціально-психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив.

Методи контролю

Поточний контроль з дисципліни «Загальна психологія» здійснюється на семінарських заняттях. Завданнями поточного контролю є перевірка рівня підготовки студентів до сприйняття та обговорення теоретичного матеріалу з курсу, заохочення навчальної активності студентів. Важливим є забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Поточний контроль може проводитися у формі доповіді – коротких виступів окремих студентів або реферату щодо обговорення питань на семінарських заняттях, написання контрольних робіт.

Також для контролю самостійної роботи студентів, які з поважних причин пропустили окремі лекційні та семінарські заняття розділів 1-3 надається можливість написання творчої роботи у вигляді Ессе на тему: «Мій психологічний портрет» або написання групової роботи на тему: «Визначення рівня згуртованості навчальної групи» за допомогою соціометричної оцінки. При оцінюванні *Ессе* або групової роботи зараховується: повнота розкриття теми, наявність особистої позиції, самостійність мислення, своєчасність виконання роботи, відповідність вимогам до оформлення робіт.

Для підсумкового контролю передбачено складання заліку у письмовій формі в межах програмних питань курсу.

Назва розділу	Перелік звітних форм роботи студентів денної форми навчання	Бали
Розділ 1	Робота студента на семінарських заняттях:	Загалом студент може набрати до 15 балів .
	– виступ студентів з короткою доповіддю (до 3-х сторінок) з відповідних теоретичних питань лекцій та виконання практичних завдань за темою № 1–3; – виступ студентів з короткими доповідями (до двох сторінок) з відповідних теоретичних питань лекцій за темою № 1–3;	До 3 балів кожна тема. До 2 балів кожна тема.

	– активна участь студента у дискусії щодо обговорення питань лекцій за темою № 1–3;	2–3 влучних доповнення студента по обговорюваній проблемі оцінюється також до 2 балів.
	– написання контрольної роботи № 1, яка містить 2 запитання кожному студенту, шляхом випадкового вибору запитань викладачем із переліку запитань розділу 1.	До 6 балів
Розділ2	Робота студента на семінарських заняттях:	Загалом студент може набрати до 27 балів.
	– виступ студентів з короткою доповіддю (до 3-х сторінок) з відповідних теоретичних питань лекцій та виконаних практичних завдань за темою № 4–10; – виступ студентів з короткими доповідями (до двох сторінок) з відповідних теоретичних питань лекцій без виконання практичних завдань за темою № 4–10;	До 3 балів кожна тема. До 2 балів кожна тема.
	– активна участь студента у дискусії щодо обговорення питань лекцій за темою № 4–10;	2–3 влучних доповнення студента по обговорюваній проблемі оцінюється також до 2 балів.
	– написання контрольної роботи № 2, яка містить 2 запитання кожному студенту, шляхом випадкового вибору запитань викладачем із переліку запитань розділу 2.	До 6 балів
Розділ3	Робота студента на семінарських заняттях:	Загалом студент може набрати до 18 балів.
	– виступ студентів з короткою доповіддю (до 3-х сторінок) з відповідних теоретичних питань лекцій та виконаних практичних завдань за темою № 11–16; – виступ студентів з короткими доповідями (до двох сторінок) з відповідних теоретичних питань лекцій без виконання практичних завдань за темою № 11–16;	До 3 балів кожна тема. До 2 балів кожна тема.
	– активна участь студента у дискусії щодо обговорення питань лекцій за темою №11–16;	2–3 влучних доповнення студента по обговорюваній проблемі оцінюється також до 2 балів.
	Студенти, які з поважних причин пропустили окремі лекційні та семінарські заняття розділів 1-3 надається можливість написання творчої роботи у вигляді Ессе на тему: «Мій психологічний портрет».	До 5 балів кожному студенту

4.	Написання студентом залікової роботи. Три запитання (по одному запитанню із кожного розділу) шляхом випадкового вибору запитань викладачем кожному студенту. Кожне запитання оцінюється у 13 балів, сумарна кількість балів становить – до 40 балів.	До 40 балів
5.	Усього на протязі активної роботи студента в семестрі можна отримати.	До 100 балів

Студент допускається до **підсумкового** письмового семестрового контролю (**заліку**) за умови зарахування всіх розділів. Підсумковий письмовий контроль (залік), завдання якого складається із трьох запитань (відповідно до переліку запитань кожного розділу), індивідуально кожному студенту, максимальна оцінка за результати написання відповіді на кожне запитання оцінюється в 13 балів, всього 40 балів.

Критерії оцінювання залікової роботи

Бали за контрольне питання	Критерії оцінювання
11-13	У відповіді повністю розкрито зміст питання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійної роботи.
8-10	Відповідь достатньо розкриває зміст питання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.
5-7	Відповідь на контрольне питання є неповною, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом є середнім.
3-4	У відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; студент слабо володіє термінологією дисципліни.
0-3	Відповідь практично відсутня, студент демонструє не знання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; не володіє термінологією.

Схема нарахування балів

Підсумковий семестровий контроль при проведенні семестрової залікової роботи

Поточний контроль та самостійна робота					Залік	Сума
Розділ 1 (Т1;Т2;Т3)		Розділ 2 (Т4 – Т10)		Розділ 3 (Т11 – Т16)	Разом	
Доповідь студента і виконання практичних завдань за темою № 1–3	Розділ 1 К.Р.№1, передбаченої навчальним планом	Доповідь студента і виконання практичних завдань за темою № 4–10	Розділ 2 К.Р.№2 передбаченої навчальним планом	Доповідь студента і виконання практичних завдань за темою № 11–16		
9	6	21	6	18	60	40
					40	100

T1, T2 .-. T16 – теми розділів

Орієнтовні питання до написання контрольної роботи та підсумкової письмової залікової роботи

Питання розділу № 1

1. Етапи становлення психологічної науки.
2. Предмет, об'єкт психології, принципи психології.
3. Основні категорії та задачі психології.
4. Характеристика основних галузей психологічної науки.
5. Характеристика сучасних основних напрямків, теорій і концепцій загальної психології.
6. Структура психіки людини та визначення основних компонентів психіки людини.
7. Характеристика методів дослідження психології.

Питання розділу № 2

8. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність».
9. Періодизація психічного розвитку, планування та вибір життєвого шляху людини.
10. Поняття про відчуття, види та властивості відчуттів.
11. Сприйняття, його види та властивості.
12. Увага, види та властивості уваги.

13. Особливості розвитку відчуття, сприйняття, уваги в залежності від віку людини
14. Пам'ять, процеси та види пам'яті.
15. Мислення та його характеристики.
16. Особливості роботи пам'яті, мислення в залежності від віку людини
17. Поняття про волю. Теорії волі.
18. Вольові якості людини та вольова регуляція поведінки людини.
19. Види і роль емоцій в житті людини.
20. Психологічні теорії емоцій.
21. Емоції і особистість.
22. Поняття особистості в загальній психології та психологічна структура особистості.
23. Історія досліджень, характеристика типів та властивостей темпераменту.
24. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності особистості.
25. Поняття і акцентуації характеру. Формування характеру.
26. Поняття про здібності, види та умови розвитку здібностей.

Питання розділу № 3

27. Поняття про спілкування, основні функції та засоби спілкування.
28. Особливості ділового та міжособистісного спілкування у групі
29. Розвиток мови та її роль у житті людини.
30. Поняття малої групи і колективу. Феноменологія малих груп.
31. Характеристика соціально-психологічної структури колективу.
32. Міжособистісні взаємовідносини в групі і колективі. Лідерство та керівництво, стилі керівництва у групі.
33. Поняття про конфлікт і його різновиди.
34. Причини конфліктів і засоби їх вирішення.
35. Основні соціально-психологічні наслідки впливу конфліктів на особистість та колектив.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
80-89	добре	
70-79		
60-69	задовільно	
50-59		
1-49	незадовільно	не зараховано

Список літератури

Основна література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. /Ф.С. Бацевич – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Беззубко Л.В. та ін. Управління трудовими конфліктами: Навч. посіб. /Л.В. Беззубко, А. Г. Зюнькін, А. В. Калина. - К.: МАУП, 2004. - 256 с.
3. Дубравська Д. М. Основи психології: Навч. посібник. / Д. М. Дубравська – Львів: Світ, 2001. – 280 с.
4. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. /М.М. Заброцький – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан,2001.–112с.
5. Скрипченко О.В. та ін. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – С. 464.
6. Скрипченко О. В. та ін. Загальна психологія: Підручник /О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2009. – 464с.
7. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. /С.Д. Максименко – Видання друге, перероблене та доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 222с.
8. Мельник Л. П. Психологія управління: Курс лекцій. /Л.П. Мельник – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 176с.
9. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посіб. / М'ясоїд – К.: Вища шк., 1998. – 479 с.
10. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Посібник. /Л.Е. Орбан-Лембрик – К.: Академ видав, 2003.–568с.
11. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: /Л.Е. Орбан-Лембрик –У 2 кн. Кн. I: Соціальна психологія особистості і спілкування. - К.: Либідь, 2004. - 576 с.
12. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця.-4-те вид.,стереотип.-К.:Либідь,1999.-632с.
13. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. /Р.В. Павелків – К.: Кондор, 2009. - 576 с.
14. Партико Т. Б. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б.Партико.-К.:Видавничий Дім «ІнЮре», 2008. – 416с.
15. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. - К.: Каравела, 2008. - 352 с.

Допоміжна література

1. Немов Р. С. Психологія. Учеб. для студентів высш. пед. учеб. заведений. В 3 кн. Кн.1. Общие основы психологии. — 2-е изд. — М.: Просвещение: ВЛАДОС, 1999.—576с.
2. Роменець В. А. Історія психології XIX - початку XX століття: Навч. посібник. /В. А. Роменець К.:Вища шк., 1995. — 614с.
3. Роменець В. А. Історія психології XX століття: Навч. посібник. /В. А. Роменець — К.: Вища шк., 1998. — 990с.
4. Роменець В. А. Історія психології: XVII століття. Епоха Просвітництва: Навч.посібник. /В.А. Роменець — К.: Либідь, 2006. — 1000с.
5. Роменець В. А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження: Навч.посібник. /В.А. Роменець — К.: Либідь, 2005. — 916с.
6. Русинка І.І. Психологія: Навч. посіб. /І.І. Русинка К.: Знання, 2007. - 367с.
7. Семиченко В. А. Психологія спілкування. /В. А. Семиченко — К.: «Магістр-S», 1998. — 152 с. Рос.мовою.
8. Хомич Г. О., Ткач Р. М. Основи психологічного консультування: Навч. посіб. /Г.О. Хомич — К.: МАУП, 2004. — 152с.
9. Цигульська Т.Ф. Загальна та прикладна психологія. Як допомогти собі та іншим. Курс лекцій: Навчальний посібник. /Т.Ф. Цигульська — К.: "Наукова думка", 2000. — 192с.
10. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: Навч. посіб. /Т.С. Яценко — К.: Вища шк., 2004. — 679 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://bibliotekar.ru/biznes-33/28.htm>
2. <http://dspace.univer.kharkov.ua/>
3. www.koob.ru
4. www.psylib.ru